ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
(σχολικό έτος 2009-10)

1. Αρχαία Αγορά Θεσσαλονίκης – Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την Ε' τάξη

Οι μαθητές της Ε' επισκέφτηκαν την αρχαία αγορά της Θεσ/νίκης, στα πλαίσια ενός εκπ/κού προγράμματος, με τίτλο: **«Ανακαλύπτω τη ρωμαϊκή αγορά της πόλης μου»**. Βασική αρχή του προγράμματος ήταν η αποφυγή της πιστής αναπαραγωγής έτοιμων γνώσεων και της χρήσης παραδοσιακών σχολικών εκπαιδευτικών μεθόδων, έτσι ώστε να αξιοποιηθεί γόνιμα το παιδευτικό περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου με τη χρήση μεθόδων που αποβλέπουν στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη δόμηση γνώσεων, τη θέση ερωτημάτων και την καλλιέργεια δεξιοτήτων για άρθρωση ατομικού λόγου. Η συνολική εκπαιδευτική δράση του προγράμματος διαρθρώθηκε σε τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση περιλάμβανε την προετοιμασία μέσα στη σχολική αίθουσα. Κατά τη δεύτερη φάση πραγματοποιήθηκε περιήγηση στα δημόσια κτίρια, όπου εκτός από την παραδοσιακή μέθοδο της ιστορικής αφήγησης χρησιμοποιήθηκε και η ''μαιευτική μέθοδος'' με στόχο την ενεργή συμμετοχή των παιδιών. Στο τέλος, οι μαθητές στο χώρο του ωδείου, αυτοσχεδίασαν και μετατράπηκαν σε ηθοποιούς και βουλευτές της ρωμαϊκής εποχής, αναπτύσσοντας την δημιουργικότητα και βελτιώνοντας την ικανότητά τους για επικοινωνία και έκφραση. Στο τέλος του προγράμματος δόθηκε σε κάθε τμήμα ένα ντοσιέ με φυλλάδια εργασίας σχετικά με την ιστορία και την τοπογραφία της αρχαίας αγοράς, ώστε να γινόταν στο σχολείο από τους ίδιους τους μαθητές, η αξιολόγηση του παραπάνω προγράμματος. Ήταν ένα πλούσιο πρόγραμμα σε εντυπώσεις και ταυτόχρονα αρκετά διδακτικό για τους μαθητές.

2. Το ανάκτορο του Γαλέριου – Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την Δ' τάξη

Το εκπ/κό πρόγραμμα **«Το ανάκτορο του Γαλέριου»**, είχε ως στόχο την παροχή ευκαιριών για ομαδική και ατομική, διανοητική, ψυχική, σωματική και κοινωνική επεξεργασία του αρχαιολογικού χώρου κι αντίστοιχη παραγωγή λόγου και δημιουργικού έργου μέσα στα πλαίσια διαλόγου, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας. Κατά την περιήγησή τους οι μαθητές άντλησαν πληροφορίες για τα μνημεία του συγκροτήματος (Ανάκτορο, Οκτάγωνο) και με τη βοήθεια εποπτικού υλικού (σύντομων επεξηγηματικών κειμένων, φωτογραφιών, σχεδιαστικών αναπαραστάσεων) έμαθαν να παρατηρούν τα μνημεία και να επεξεργάζονται τις ιστορικές πληροφορίες. Επίσης είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν την εξέλιξη των πολιτειακών και διοικητικών θεσμών όπως αυτοί αντανακλώνται στα μνημεία και την ευκαιρία να εξοικειωθούν με την ιστορία της περιοχής, ιδιαίτερα κατά τη ρωμαϊκή εποχή που τους είναι συνήθως άγνωστη και που παρά τις συνήθεις αντιλήψεις, αποτέλεσε μία σημαντική περίοδο στη μακραίωνη ιστορία της. Στο τέλος, συμμετείχαν σε εργαστήριο εικαστικής αγωγής με θέμα την απεικόνιση των αρχαιολογικών χώρων.

3. Βυζαντινό Μουσείο Θεσ/νίκης – Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την Α' τάξη

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **«Παίζουμε ανασκαφή;»** στόχευε στο να εξοικειωθούν τα παιδιά με την έννοια του παρελθόντος, στο βαθμό βέβαια που αυτό είναι εφικτό στη συγκεκριμένη ηλικία, να μάθουν ότι τα αντικείμενα μπορούν να μας πληροφορήσουν για το παρελθόν, να εξοικειωθούν με έννοιες της αρχαιολογικής πρακτικής, όπως «στρωματογραφία», «ανασκαφή», καθώς και με όρους, όπως «αρχαίος», «αρχαιολόγος», «συντηρητής». Επιπλέον, να έρθουν σε επαφή, σε πρώτο επίπεδο, με την πρακτική της ανασκαφής και της συντήρησης μέσα από τη βιωματική προσέγγιση. Το πρόγραμμα διαρθρωνόταν σε τρεις ενότητες.

Η πρώτη διεξαγόταν στην αίθουσα «Ανακαλύπτοντας το παρελθόν», όπου, με αφορμή το ψηφιδωτό που εκτίθετο, γινόταν συζήτηση για τα αντικείμενα του παρελθόντος και πώς αυτά φτάνουν έως τις μέρες μας, για την αρχαιολογική πρακτική και για την ανασκαφή. Για την καλύτερη κατανόηση αυτών των εννοιών τα παιδιά συμμετείχαν σε θεατρικό παιχνίδι.

Στη δεύτερη ενότητα τα παιδιά χωρίζονταν σε ομάδες και οδηγούνταν στον υπαίθριο χώρο του Μουσείου, όπου υποδύονταν τους αρχαιολόγους και συμμετείχαν σε «ανασκαφή», που γινόταν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο. Εκεί τα παιδιά ανακάλυπταν ολόκληρα και σπασμένα αντικείμενα, αντίγραφα αυθεντικών, τα οποία καθάριζαν και στη συνέχεια τοποθετούσαν σε σακουλάκια, όπως γίνεται και στην πραγματική ανασκαφή. Έπειτα συμμετείχαν σε εργαστήρια συντήρησης, όπου συγκολλούσαν τα σπασμένα αντικείμενα. Στην τρίτη ενότητα τα παιδιά συμμετείχαν σε δημιουργικές-εικαστικές δραστηριότητες (κατασκευή παζλ) & τέλος συζητούσαν για τη δουλειά του αρχαιολόγου και του συντηρητή, αφού πλέον είχαν προσωπική γνώση της διαδικασίας. Φεύγοντας πήραν μαζί τους μια αφίσα, ως αναμνηστικό της επίσκεψης τους στο Μουσείο. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα κάνει προσιτό το μουσειακό χώρο στις μικρές ηλικίες, καθιστά την επίσκεψη εποικοδομητική, πολύπλευρη, ευχάριστη εμπειρία και ενισχύει γνωστικές και ψυχοκινητικές δεξιότητες μέσα από το παιχνίδι και τις δημιουργικές δραστηριότητες.

4. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσ/νίκης – Εκπ/κό πρόγραμμα για την Γ' τάξη

Το πρόγραμμα **«Ανακαλύπτοντας θεούς & ήρωες»** απευθυνόταν σε μαθητές Γ΄ & Δ΄ Δημοτικού κι είχε διάρκεια μιάμιση ώρα (90 λεπτά). Το πρόγραμμα βασιζόταν κυρίως στην πρώτη ενότητα μαθημάτων της ιστορίας της Γ΄ Δημοτικού. Μέσα από περιήγηση στις αίθουσες του Μουσείου και με τη βοήθεια εποπτικού υλικού τα παιδιά ανακάλυψαν τους θεούς και τα σύμβολα τους και προσπάθησαν να εικονογραφήσουν τη δημιουργία του κόσμου και τους πολέμους των θεών.

5. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσ/νίκης –Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ΣΤ' τάξη

Το πρόγραμμα **«Το μακεδονικό νόμισμα»** είχε διάρκεια περίπου μιάμιση ώρα (90 λεπτά) και διοργανώθηκε στο πλαίσιο της περιοδικής έκθεσης «Μακεδονίας Νόμισμα. Από τη συλλογή της Alpha Bank». Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν την ιστορία της Μακεδονίας όπως αυτή αποτυπώνεται στα νομίσματά της, κατανοώντας συγχρόνως την εικονογραφία των νομισμάτων που πηγάζει από τη θρησκευτική και μυθολογική παράδοση της περιοχής. Ολοκληρώνοντας το πρόγραμμα γνώρισαν τον τρόπο κατασκευής των αρχαίων νομισμάτων. Με αντίγραφα μητρών, εργαλείων και πλαστελίνη «έκοψαν» ένα τετράδραχμο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Στο τέλος τους διανεμήθηκε δωρεάν το εκπαιδευτικό έντυπο της Alpha Bank «Γνωρίζω το νόμισμα».

6. Λαογραφικό & Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης – Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την Β' τάξη

Οι μαθητές της Β' τάξης ξεναγήθηκαν σε 2 μόνιμες εκθέσεις:

1.«Μακεδονία-Θράκη:Παραδοσιακές ενδυμασίες, 1860-1960»

Η έκθεση περιλάμβανε 55 ενδυμασίες από τη Μακεδονία και τη Θράκη και από τις ιστορικά κεκυρωμένες προεκτάσεις του βορειοελλαδικού χώρου (Βόρεια Μακεδονία, Ανατολική Θράκη, Ανατολική Ρουμελία, Εύξεινος Πόντος, Μικρά Ασία) όπου κατοίκησαν Έλληνες σε συμπαγείς κοινότητες με συνείδηση της καταγωγής τους, καθώς και παραδοσιακές μεταμφιέσεις.

2. «Στους Μύλους της Μακεδονίας και της Θράκης»

Αρχικά παρακολουθήσανε ένα βίντεο με τους Μύλους της Μακεδονίας και της Θράκης. Είδανε τη λειτουργία του νερόμυλου (από το σιτάρι στο ψωμί), του νεροπρίονου (υλοτομία), τη νεροτριβή και το μαντάνι (κατεργασία των μάλλινων υφαντών). Στη μόνιμη έκθεση του Μουσείου είδανε από κοντά τους Μύλους αυτούς και παρακολουθήσανε, σε ανάγλυφο χάρτη με φωτεινή σήμανση, τη γεωγραφική διασπορά των εργαστηρίων αυτών, όπως και ποια από αυτά λειτουργούν ακόμη και σήμερα.

7. Κέντρο Ιστορίας Θεσ/νίκης – Εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την Ε' τάξη

Το πρόγραμμα **«…στην οδό την Εγνατία …συναντώ την ιστορία»** είχε διάρκεια περίπου μια ώρα (60 λεπτά) και διοργανώθηκε από το Κέντρο Ιστορίας στο χώρο του σχολείου από άτομα του Κέντρου. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ανακαλύψουν βυζαντινά μνημεία της πόλης όπως: την Αγία Σοφία, την Παναγία Χαλκέων, τον Άγιο Δημήτριο, τα Κάστρα, κ.α. μέσα από μια σύντομη θεωρητική προσέγγιση στην αρχή κι από διάφορα είδη μαθησιακού παιχνιδιού με μορφή ερωτήσεων-απαντήσεων. Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με ένα παιχνίδι ρόλων κατά το οποίο τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες, όπου καθεμιά αντιπροσώπευε κάποια κοινωνική τάξη ή κάποια ομάδα της εποχής.